

Bibliotheken in Amerika

Van leven in vrijheid tot leven in een dictatuur

Bibliotheekblad benaderde mij met de vraag of ik nogmaals een artikel wilde schrijven over bibliotheken in Amerika, hoe het is om in een bibliotheek te werken onder de regering-Trump. Doe ik, natuurlijk wil ik dat wel. Maar inmiddels heb ik diverse teksten geschreven en weer verwijderd. Elke dag zijn er nieuwe wijzigingen. Het is amper bij te houden. 'Management via X' noemt voorzitter Ingrid Thijssen van werkgeversorganisatie VNO-NCW het beleid van Trump. Waar moet ik in vredesnaam beginnen, wat moet ik benoemen, wat niet. Dit artikel geeft dan ook niet een volledig beeld. Het is alleen maar een poging om een beetje uitleg te geven bij alle ontwikkelingen.

TEKST: MARJOLEIN LOKEMA (ZIE NASCHRIFT REDACTIE)

FOTO'S: SHUTTERSTOCK

New York, 19 april 2025: *Hands Off*-protest bij de NYC Library op 5th Avenue in Midtown Manhattan. Mensen verzamelden zich op meerdere locaties om vreedzaam te protesteren tegen het beleid van Trump.

Pesten

Als kind was Robert Reich erg klein. Hij werd er enorm mee gepest. Hij zocht bescherming bij de grotere jongens. Een van zijn beschermers werd nu 61 jaar geleden vermoord door de KKK. Toen Robert Reich hiervan hoorde, besloot hij zich in te gaan zetten als bestrijder van pesten. Hij beseftte dat pesten in allerlei vormen gebeurt. Zwarte mensen die gepest worden door witte mensen, werknemers die gepest worden door werkgevers, vrouwen die gepest worden door mannen. En zo kan hij je nog een hele lijst noemen. '60 jaar na de Freedom Summer Murders, is Amerika nog steeds aan het worstelen met pestkoppen. Er is een enorme toename in haatmisdaden tegen niet-witte mensen, LGBTQ, immigranten, Joden en Moslims. Er komen steeds meer wetten om het stemmen moeilijker te maken, boeken te censureren en abortus te verbieden. Politieke leiders beledigen en vernederen mensen met een handicap, vrouwen en transgenders. Maar we mogen nooit buigen voor wreedheid en geweld. Het is je verantwoordelijkheid om op te staan tegen pestkoppen en om elkaars beschermers te zijn.' (Robert Reich, professor, ex-staatssecretaris van werkgelegenheid en medeoprichter van Inequality Media)

Geschiedenis wissen

Robert Reich maakt geregeld filmpjes voor social media om te vertellen over de geschiedenis van de Verenigde Staten. Geschiedenis die nu op veel sites wordt verwijderd, omdat de Trump overheid van mening is dat deze geschiedenis de witte mens veel te slecht laat overkomen. Beter is het om te denken dat het nooit is gebeurd. Opdat we er nooit meer van kunnen leren. Robert Reich is een van de velen in de Verenigde Staten die zich verzetten. Ik heb bewondering voor dit verzet. Ga er maar aan staan, in een land waar haat gemeengoed is geworden en empathie een doodzonde.

HB 710

In de staat Idaho, waar ik bijna zeven jaar heb mogen wonen en werken stond gouverneur Brad Little altijd bekend als de gematigde, iemand op je kon vertrouwen dat hij extreme wetten een veto zou geven. Sinds Donald Trump weer president is, is zelfs Brad Little als een blad aan de boom omgeslagen. Nog nooit zijn er dit jaar zoveel wetsvoorstellen ingediend en aangenomen. Een van de wetten die is aangenomen en geen veto van Little heeft gekregen is HB 710. HB 710 is een nieuwe wet die bibliotheekmaterialen censureert. In plaats van kinderen te 'beschermen' tegen 'obsceen' materiaal, bevat HB 710 vage en te brede taal die bibliotheekboeken en -materialen dreigt te censureren. Het stelt gewone burgers ook in staat rechtszaken aan te spannen en zelfs geldelijke schadevergoedingen te ontvangen voor deze juridische claims. Bibliotheken in Idaho hebben er zeer verschillend op gereageerd. De bibliotheek in Donnely laat geen kinderen meer toe in de bibliotheek. Die is alleen nog toegankelijk voor volwassenen. De wet is zo vaag geschreven dat bibliotheken worstelen hoe er in de praktijk mee om te gaan. De bibliotheek van Idaho Falls stond een paar dagen lang jeugd niet toe om de publieke computers te gebruiken, maar heeft dit beleid al vrij snel weer

teruggedraaid. Een andere bibliotheek besloot de kleine bibliotheek te verbouwen, zodat jeugd niet meer makkelijk naar de afdeling voor volwassenen kon komen, maar heeft de verbouwing ook alweer op de lange baan gezet.

Veilige en warme plek

Donnely heeft maar een heel kleine bibliotheek. De ruimte is te klein om er twee verschillende afdelingen te maken. Donnely ligt ook erg afgelegen. De bibliotheek is daar niet alleen een ruimte waar kinderen boeken konden lezen en lenen, maar ook een veilige en warme plek om te wachten tot de ouders vrij zijn van hun werk en de kinderen kunnen ophalen. Buiten staan er twee tipi tenten, oorspronkelijk bedoeld om bezoekers uitleg te geven over de geschiedenis en het leven van de Nez Perce indianen. Nu worden deze tenten gebruikt om kinderen op te vangen, zodat ze alsnog een plek hebben waar ze na schooltijd kunnen wachten tot hun ouders klaar zijn met werken.

Oud-collega's

Garden Valley, de bibliotheek waar ik een aantal jaren mocht werken, lijkt deze wettelijke maatregelen vrij ongeschonden door te komen. Mijn directrice heeft er ontslag genomen, ze had er geen zin meer in en was toe aan andere uitdagingen en er is een vrij conservatieve directrice voor in de plaats gekomen. Mijn oud-collega's vertelden mij opgelucht dat er geen boeken meer werden gesaneerd, zo fijn. Ik heb nog wel contact met oud-collega's, maar op vragen over bibliotheekwerk antwoorden ze niet. Dat is overigens wel typisch Amerikaans. Daar waar ze liever niet met je van gedachten over willen wisselen, negeren ze de vraagstellingen. Dat maakt mij niet hoopvol voor de collectie.

Nieuwe wetten

In Idaho zijn dus diverse nieuwe wetten aangenomen. Een paar wil ik er wel even uitlichten. Vooral om de waanzin te duiden. In de wetsessies van 2025 werden vooral kopieën van wetten uit Texas overgenomen. Op overheidsgebouwen mogen geen LGBTQ vlaggen meer wapperen. Nu is het in Amerika zo, dat er federale wetten zijn, staatswetten en gemeentewetten. In Boise heeft de burgemeester besloten dat daar de LGBTQ-vlag gewoon moet worden gehesen op overheidsgebouwen. De staat probeert haar nu te dwingen met dit gebruik te stoppen, maar vooralsnog geeft ze niet toe. Het is een gemeentewet die haar de vrijheid geeft om wel deze vlag te gebruiken. Transgenders mogen niet meer in openbare gebouwen en instituten aanwezig zijn. Ze worden geweerd uit gevangenissen, blijf-van-mijn-lif huizen, en openbare onderwijsinstellingen.

Op scholen is er een restrictie voor welke vlaggen en banners gebruikt mogen worden. Een lerares van een school in Meridian, een voorstad van de hoofdstad Boise, had een vlag opgehangen met daarop verschillende kleuren handen en de tekst 'Everyone is welcome'. Zij moest deze vlag verwijderen omdat de vlag een politieke lading zou hebben. In Idaho is daardoor de *Everyone Is Welcome* beweging ontstaan. Een lokaal bedrijf produceerde honderden t-shirts met daarop een afbeelding van de poster en

24 maart is door deze beweging uitgeroepen tot de *Everyone Is Welcome Day*.

Een wet zorgt ervoor dat als een arts vanwege zijn geloof jou een medische behandeling wil weigeren, dit is toegestaan. Iets dat natuurlijk volledig tegen de eed van Hippocrates in gaat die artsen moeten afleggen: 'Ik zal ervoor waken dat mijn houding tegenover patiënten niet beïnvloed wordt door levensbeschouwing, politieke overtuiging, sociale stand, ras, etniciteit, nationaliteit, taal, gender, seksuele voorkeur, leeftijd, ziekte of handicap.' Ook vonden ze het nodig om een wet te schrijven voor het middel Ivermectine. Dit middel moet per 1 juli overal verkrijgbaar zijn in Idaho, zonder recept.

(Ivermectine is een anti-parasitair geneesmiddel waarvan tijdens het begin van de COVID-pandemie verondersteld werd dat het beschermend werkte. Later bleek na uitgebreid wetenschappelijk onderzoek dat dit niet het geval was, red.)

Belastingvoordeel

Er is een speciaal voucher programma opgezet ten behoeve van het onderwijs. Dit houdt in dat er een belastingvoordeel gecreëerd is om ouders te helpen hun kinderen naar privé-onderwijs te sturen of om kinderen thuisonderwijs te geven. Hierdoor gaat er veel minder geld naar het openbaar onderwijs. Privé-onderwijs in Amerika is onbetaalbaar voor de gewone man. Deze scholen zitten hier ook niet op te wachten. Daarom wordt bij een voucher-systeem ook meteen het schoolgeld flink verhoogd voor privé-scholen. In Idaho bleek al gauw na invoering van het systeem dat er ook een programma werd stopgezet, dat kinderen hielp bij aanschaf van laptops, schoolbenodigdheden en andere onder-

wijsguitgaven. De belastingvoordelen zijn overigens niet geldig voor ouders, die hun kinderen naar het openbaar onderwijs sturen. Het mag alleen worden ingezet voor privé-onderwijs en thuisonderwijs.

Slecht nieuws

Het lijkt soms of er alleen maar slecht nieuws uit Amerika komt. En alsof het gros van de Amerikanen het ook allemaal wel prima vindt. Maar is dit ook zo? Ik ken zat Amerikanen die nog steeds volkomen achter het beleid van Trump staan. Ik vind het griezelig om te zien dat dorpsgenoten in Garden Valley die ik kende als vriendelijk, nu ervoor uitkomen dat ze immigranten ondermensen vinden. Een vriendin van ons heeft in haar huis een altaar gemaakt waar ze dagelijks kaarsen aansteekt om Trump te eren. Maar niet iedereen is zo.

Bij de *Forest Service* (equivalent van Staatsbosbeheer, red.) zijn veel ontslagen gevallen dankzij Musk's *DOGE*. Veel ontslagen in Idaho zijn bij de *Hotshots*, het team dat bosbranden bestrijdt. Inwoners beginnen zich zorgen te maken, want we weten dat er elke zomer bosbranden zijn. Wat zullen de gevolgen zijn? Veel werknemers van de *Forest Service* wonen in Garden Valley en omgeving, zij hebben nu ondervonden wat het beleid van Trump betekent. Net als de veteranen, die ontdekt hebben dat de regering-Trump niets om hen geeft. De verzetsbeweging in Idaho en Amerika bestaat niet alleen meer uit woke liberalen, maar is uitgebreid met werknemers van de *Forest Service*, met veteranen, met immigranten, met boeren die geen personeel meer kunnen vinden om de gewassen te oogsten, met mensen die ontdekken dat hun zorgverzekering niet meer haalbaar is of die uren moeten

rijden om nog zorg te krijgen. En dit verzet groeit.

Data Rescue Tracker

Onlangs is de 'librarian of congress', Dr. Carla D. Hayden, oftewel de directrice van de Amerikaanse Koninklijke Bibliotheek ontslagen. Over het hoe en waarom, daar is wel een boek over te schrijven. Een speciale groep binnen de verzetsbeweging zijn bibliothecarissen. De regering-Trump is bezig alle informatie te verwijderen over personen van afro-amerikaanse afkomst, indianen, vrouwen en transgenders. Zo is er in overheidspagina's geen informatie meer te vinden over de Navajo-indianen die tijdens de Tweede Wereldoorlog een onkraakbare code maakten, daarbij gebruik makend van hun eigen taal.

Vanaf het moment dat de regering-Trump data van sites en uit databanken begon te verwijderen, vormde een groep dataspecialisten een speciale verzetsbeweging die al die verwijderde data terughaalt en bewaart, opdat het nooit zal verdwijnen. Ze houden onder andere een *Data Rescue Tracker* bij. Te raadplegen via de verkorte link: tinyurl.com/yjmwyxr4

Nog meer verzet

Andere verzetsgroepen zijn onder andere te volgen via facebook en bluesky: *The Resistance*, *Alt National Park Service*, *National Parks and Forests Supporters*, *The Idaho 97 Project*, *Trump Resistance Movement*, *The Other 98 Percent*, en op dit moment de meest bekende beweging: *50501 Movement*. Ondanks aanvallen van de overheid proberen dit soort bewegingen een tegengeluid te laten horen, ze geven praktische tips hoe je je kunt verzetten

en geven gedurende de dag updates en waarschuwingen met betrekking tot de regering-Trump.

Terug naar de VS?

En jij dan? Meest gestelde vraag momenteel aan ons is of we nog wel terug willen naar een land dat zo in een dictatuur aan het veranderen is. Antwoord... ik weet het niet. De ene dag heb ik weer hoop dat het goed gaat komen, de andere dag totaal niet. Ik ben in ieder geval dankbaar dat ik nu in een land leef waar ik wel voor mijn mening mag uitkomen. Waar mensen nog wel proberen te luisteren naar elkaar. Ik ben dankbaar dat ik een erg leuke baan heb. In eerste instantie heb ik na mijn terugkomst invalwerk gedaan bij de Rijnbrink Groep @Work, later ben ik ook invalwerk gaan doen voor de FlevoMeer Bibliotheek. Het was heerlijk om in al die bibliotheken telkens even te mogen werken. Inmiddels ben ik volledig gaan werken voor de bibliotheek in Lelystad. Voor deze bibliotheek werk ik onder andere in de Penitentiare Inrichting Lelystad. Maar ook sta ik hier weer gewoon op de vloer. Voorlopig kijken we het maar even aan.

Naschrift redactie

Marjolein Lolkema werkte jarenlang in dorpsbibliotheken in Nederland (Zwartewaterland en Urk). Daarna emigreerde ze naar de Verenigde Staten waar ze werkte in een kleine bibliotheek in Garden Valley, een dorpje in de staat Idaho. Inmiddels is Marjolein weer terug in Nederland. Over haar belevenissen schreef ze eerder in Bibliotheekblad. Al haar artikelen vindt u via de verkorte link: tinyurl.com/5y3z8t8d

Uit een factsheet van de *American Civil Liberty Union (ACLU)*

Waarom verzet de ACLU, afdeling Idaho zich tegen de bibliotheekcensuurwet van 2024? Er zijn verschillende problemen met de nieuwe bibliotheekcensuurwet van Idaho:

- De wet definieert wat 'schadelijk' is voor jongeren in vage en te brede termen. Dat betekent dat bibliothecarissen mogelijk te voorzichtig zijn bij het nemen van beslissingen over het verplaatsen van boeken – uit angst voor een rechtszaak. Daardoor brengt de nieuwe wet het recht van inwoners van Idaho op vrije toegang tot informatie in gevaar – een recht dat wordt gewaarborgd door het Eerste Amendement.
- De wet verbiedt boeken die 'seksueel gedrag' tonen en definieert seksueel gedrag onder andere als 'homoseksualiteit'. In de praktijk zou dit kunnen betekenen dat boeken met LGBTQ+-personen verplaatst zullen worden. Het verplaatsen van boeken over LGBTQ+-personen is niet alleen ongrondwettelijk, het geeft ook een ongefundeerde en schadelijke boodschap af die LGBTQ+-personen ten onrechte als uitsluitend seksueel voorstelt.
- Het zou onze bibliotheken, waarvan sommige klein zijn en slechts één ruimte hebben, kunnen schaden. We weten dat bibliothecarissen in Idaho hard werken om boeken te selecteren die aansluiten bij de behoeften van hun gemeenschappen en hun boeken al ordenen op lezerspubliek (bijvoorbeeld Fictie, Kinderen, Jongeren, etc.).
- In bibliotheken circuleren momenteel geen overduidelijk obscene materialen of boeken, dus dit vereist geen 'alleen voor volwassenen'-secties. Bibliothecarissen verplichten om boeken naar een sectie voor volwassenen te verplaatsen omdat ze anders juridische acties riskeren, is niet alleen onpraktisch, maar het creëert ook een soort beloning voor de klagers.